

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ PAJAMŲ NUSTATYMO METODIKOS ĮSTATYMO
NR. VIII-385 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo Nr. VIII-385 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas) tikslas nustatyti teisingesnę GPM netekčių naštos pasidalinimo tarp valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų proporciją.

Pagal šiuo metu galiojantį Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymą (toliau – Įstatymas), savivaldybėms nepilnai kompensuojamos GPM netektys, susidaranti dėl centrinės valdžios sprendimų, mažinančių savivaldybių pajamas iš šio mokesčio. Įstatyme numatyta, kad 70 proc. GPM netekčių naštos tenka valstybės biudžetui, o 30 proc. – savivaldybių biudžetams. Nors iki 2018 m. netekimai savivaldai buvo kompensuojami 100 proc. Tad centrinės valdžios sprendimai iki šios dienos įgyvendinami savivaldybių sąskaita.

GPM yra pagrindinis savivaldybių savarankiškųjų pajamų šaltinis – pajamos iš šio mokesčio sudaro daugiau nei 80 proc. visų savivaldybių biudžetų pajamų, neįskaitant - valstybės biudžeto dotacijų. Praktiškai daugeliui savivaldybių yra vienintelis mokestis, kuris leidžia suformuoti biudžetą ir finansuoti įvairias išlaidas. Šio mokesčio pajamų neliečiamumas ir stabilumas yra kertinis, kalbant apie savivaldybių finansinio savarankiškumo stiprinimą ir investicinio potencialo skatinimą.

Kai nėra užtikrinamas savivaldybių pagrindinio pajamų šaltinio – GPM stabilumas ir centrinė valdžia savo sprendimais atima dalį savivaldybėms tenkančio GPM pajamų, mažėja savivaldybių motyvacija pritraukti investicijas ir skatinti verslą, nes net esant geriems ekonominės veiklos rezultatams savivaldybės teritorijoje, savivaldybės biudžeto pajamos iš GPM gali ir nedidėti. Norint, kad savivaldybių finansinio savarankiškumo principas nebūtų pažeistas, būtina užtikrinti savivaldybių pajamų šaltinių neliečiamumą. Kai sprendimus priima centrinės valdžios institucijos, valstybės biudžetas turėtų didesne apimtimi prisiimti finansines netektis ir neperkelti dalies jų savivaldybių biudžetams. Tai leistų užtikrinti savivaldybių pajamų autonomiją.

Priėmus Projektą būtų dėtas svarbus žingsnis – palaipsniui artėti prie šimtaprocentinio GPM netekčių kompensavimo savivaldybių biudžetams, todėl privalu rasti laikiną kompromisinį variantą, tenkinantį tiek Vyriausybę, tiek Lietuvos savivaldybes. Šiuo Projektu keičiama dabar galiojanti metodikos proporcija, nustatanti, kad valstybės biudžetui tektų 80 proc., o savivaldybių biudžetams 20 proc. GPM netekčių.

Projektas turėtų būti svarstomas kartu su Valstybės biudžeto įstatymo projektu, o šio Projekto nuostatos turėtų būti taikomos rengiant Lietuvos Respublikos 2021 metų ar vėlesnių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymų projektus.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatorius – Seimo narys Eugenijus Sabutis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Įstatymo 10 straipsnio 1 dalis numato tai, jeigu mažėja savivaldybių iš gyventojų pajamų mokesčio gaunamos savivaldybių biudžetų prognozuojamos pajamos, naudojama suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$P_{\text{SBGPM}} = \text{GPM}_{\text{KVSBN}} \cdot \text{GPM \% (pt)} - 0,3 \cdot \text{GPM}_{\text{KVSBN}}$$

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siūloma nustatyti, kad valstybės biudžetui tektų 80 procentų GPM netekčių naštos, o savivaldybių biudžetams – 20 proc. (vietoje 70 proc. ir 30 proc.), pakeičiant Įstatymo 10 straipsnio 1 dalies punkte esančią formulę, joje vietoje koeficiento 0,3 įrašyti koeficientą 0,2 ir šią formulę išdėstyti taip:

$$P_{SBGPM} = GPM_{KVSBSNS} \cdot GPM \% (pt) - 0,2 \cdot GPM_{KVSBSNS}$$

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Atsižvelgiant į Biudžeto sandaros įstatymo 17 straipsnio 2 dalies nuostatas, jog trejų biudžetinių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos planuojamų rodiklių projektas rengiamas remiantis Vyriausybės programa, Lietuvos stabilumo programa, Valstybės pažangos strategija <...> manytina, kad turėtų būti gauta Vyriausybės, kaip biudžeto planuotojos, nuomonė dėl siūlomo teisinio reguliavimo.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Projekto priėmimas sudarytų geresnes savivaldybių biudžetų pajamų iš GPM augimo galimybes ir padidintų savivaldybių motyvaciją skatinti verslą ir investicijas.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens dokumentams:

Neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymui įgyvendinti naujų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Projektas konsoliduotam valstybės ir savivaldybių biudžetui esminės įtakos neturės – valstybės biudžetas neteks dalies pajamų, bet ta pačia suma didės savivaldybių biudžetai.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Nėra gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„GPM“, „savivalda“, „savivaldybės“, „biudžetas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia

Seimo narys

Eugenijus Sabutis